36
dec. 1980

Kontaktblad voor Holwerd e.O.

VERSCHIJNT EENMAAL IN DE DRIE MAANDEN

*

ROND DE JAARWISSELING

December is de maand van afscheid nemen, van terugblikken.
De natuur ligt er verstorven bij.
De dagen zijn vaak kil en nevelig.
De uitbundige hoop van het voorjaar met zijn drang om te leven en te geven is overgegaan in de zomer met zijn lange- en lichte dagen. Vakantie en ontspanning vierden hoogtij.
Het is alles weggegleden naar de herfst, waarin de natuur zich uitleeft in een gouden gloed van bloemen en verkleuren de bladeren. Veel heesters tooien zich met goudgele- of bloedrode bessen. De natuur neemt afscheid om uit te rusten, om weer krachten te vergaren voor een volgend jaar.
Wat overblijft is de weemoed van herinneringen.
December is de maand van gedenken en niet vergeten.
Het is de tijd van terugzien om vooruit te kunnen,het nieuwe jaar in.

In de zestiger jaren kon je telkens lezen of horen: "Wij leven in een snel veranderende wereld". Aan die veranderingen is intussen geen eind gekomen, integendeel, zij gaan versneld door. Het kritisch vermogen van de mensen is ook sterker geworden. Wat eerder nog waar en goed was, wordt nu niet meer geaccepteerd. Er verandert veel.
De drang naar veranderingen is echter wel een gezonde kracht in het leven. Wij kunnen en mogen niet tevreden zijn met wantoestanden. Wat krom is, moet zo mogelijk recht gemaakt worden. Het is echter een oude wijsheid die zegt dat elke verandering geen verbetering is. Een ieder kan er zo wel een aantal voorbeelden noemen. Naast de vele veranderingen die onstuitbaar lijken, is er een hang naar nostalgie, naar oude zekerheden. Misschien toch ook een soort angst voor de toekomst.
Een toekomst, die bepaald zal worden door technisch vernuft, computers en chips! Wordt de mens straks mogelijk ondergeschikt aan de techniek, een slaaf van computers en robots.
In december vieren wij weer de gezinsfeesten.
Allereerst het Sinterklaasfeest en daarna het Kerstfeest.
Het zijn de feesten van mildheid, van licht, van geschenken geven en - ontvangen.

GAZELLE
RIJWIELEN

RACE,
TRIM,
SPORT of TOUR

A L T I J D E E N K L A S S E B E T E R !

Natuurlijk bij

FA. GEERTSMA

Waling Dykstrastrjitte 7-8
Tel. 1665

Een genieten van de geborgenheid en de onderlinge band binnen het gezin of met familie, vrienden en goede kennissen.
Het op deze wijze afscheid nemen van 1980 geeft weer moed voor 1981. Een nieuw jaar, dat, evenals de vele voorgaande jaren, weer vreugde en verdriet zal brengen.
Wanneer wij echter durven te leven van de hoop en de verwachting die in ons is, dan zal het nieuwe jaar een goed jaar worden. Wanneer wij ons durven te realiseren, dat de basis van die hoop in het verleden ligt, dan zal er gewerkt kunnen worden aan een toekomst voor ons allen.
Ook voor de kleine wereld in en om Holwerd, de eigen regio waar wij wonen en werken, waar wij ontspanning zoeken en met elkaar genieten van de vele mooie dingen. Het zijn de kleine gebeurtenissen, die ons welzijn kunnen bepalen, die de geschiedenis maken, die wij niet mogen vergeten.
Het Bestuur van Dorpsbelang wenst U allen heel prettige feestdagen, een gezegende jaarwisseling en een voorspoedig 1981 toe.

*****

INSPRAAK

U zult misschien denken: 'Is dit nu een onderwerp om daar iets over te schrijven? Is dit niet een bijzonder afgezaagd onderwerp? Is het woord 'inspraak' niet wat een gedevalueerd woord? Volledig uitgehold?'
De reden waarom wij het toch wagen om hier iets over te schrijven, houdt verband met opmerkingen uit het dorp, zo in de trant van: 'Of je nu iets zegt, of komt met een suggestie, er komt toch niks van terecht, of: je hoort er naderhand nooit weer iets van'.
Uit deze opmerkingen beluisteren wij een moedeloosheid, zo van: 'Laat ze maar aan rommelen'. Ons inziens is hier echter geen reden voor. In Holwerd is toch wel de laatste jaren het een en ander in positieve zin veranderd. Door gepleegde akties van Dorpsbelang is de ruine aan de Theebus opgeruimd door de Gemeente. Op korte termijn mag worden verwacht, dat de uitgebrande woning aan de Kerkstraat, die door de gemeente werd aangekocht, opgeruimd zal worden.
Ook de sloot, die zwaar verwaarloosd is, zal opgeschoond worden. Toch zijn we ons er wel van bewust dat er in Holwerd toch een bepaalde verontrusting heerst over een aantal zaken:
Zo worden er in Holwerd in een hele reeks van jaren geen nieuwe woningen meer gebouwd, terwijl de vraag naar woningen en woonruimte groot is.

De terp, de kern van het dorp Holwerd, lijkt wel op een verwaarloosd gebit met veel gaten.
Over de Beyertstraat wordt al twee jaar lang gepraat en men is er nu pas mee begonnen. Dit zijn wel redenen om de moed ta laten zakken en te vervallen tot een soort van defaitisme.
Dit mag zeer zeker niet.
Wij zijn van mening, dat, door zelf aktief te zijn er veel bereikt kan worden. Alleen, wij zullen het gezamenlijk moeten doen. Holwerd verkeert in dezen in een bevoorrechte positie.
Het dorp heeft een actieve middenstandsvereniging en een zeer goede en goed funktionerende middenstand.
Ook zijn er vele actieve verenigingen met kundige besturen.
En niet te vergeten: In Holwerd wonen er 4 van de 13 Raadsleden. Wanneer wij gezamenlijk ons inspannen voor een goede toekomst van ons dorp, dan zijn er grote mogelijkheden.
Reële wensen, gebaseerd op juiste prognoses, kunnen en moeten worden gerealiseerd. Vanuit ons dorp moeten de aanwezige en de te realiseren perspectieven kenbaar worden gemaakt bij de Gemeenteraad. Door de Dorpsgemeenschap zal druk moeten worden uitgeoefend op het Gemeentebestuur, dat zeker aan reële wensen en plannen vanuit de burgerij gehoor zal geven.

Wat is inspraak nu eigenlijk en wat wordt er mee bedoeld?

'Inspraak' wil zeggen: Samen als mondige mensen bezig zijn iets te ontwikkelen, te ondernemen en dit te realiseren ten behoeve van de eigen gemeenschap.
Inspraak behoort te beginnen met het vergaren van kennis en het verkrijgen van veel informatie.
Er dient een gezamenlijke doelstelling te zijn, die realiseerbaar is. De bereidheid, om gezamenlijk van gedachten te wisselen en vooral om naar elkaar te luisteren, is zeer belangrijk.
Vooral te luisteren naar de tegenpartij en kennis te nemen van haar zienswijze. Anders is de kans groot, dat er gediscussieerd wordt over bijkomstige zaken, terwijl de kern van het probleem blijft liggen.

Het Bestuur

*****

WEET U HET NOG, DAT .....

- op 24 januari Pieter Nicolay 12½ jaar op het tuinbedrijf gewerkt heeft
- op 8 februari er een grote belangstelling was voor de ledenvergadering van Dorpsbelang
- op 21 februari er een geslaagde Culturele avond was in de N.H.Kerk

Schildersbedrijf **Fa. W. ELZINGA & ZN.** HOLWERD

Voor al uw GLAS - VERF - BEHANG en GEREEDSCHAPPEN

Moderne LINNEN-WANDBEKLEDING (vraagt stalenboek)

ISOLERENDE BEGLAZING
Thermopane®
of
ALUMINIUM VOORZETRAMEN

Wij regelen uw subsidie-aanvraag!

Vraagt
vrijblijvend
inlichtingen

- op 14 maart er weinig belangstelling was voor de uitvoering van de Drumband en de Gymnastiekvereniging in het Sintrum
- op 19 april de Culturele dag, onder het motto: Kleur en Fleur, in Holwerd bijzonder in de smaak viel
- de daarop aansluitende bonte avond een grandioos feest werd
- op 18 maart de afd.N.O.Friesland van de Kon.Mij. voor Tuinbouw en Plantkunde haar 15-jarig bestaan vierde met als spreekster Mevr.Melly Uildert over: GENEES U ZELF MET MOEDER NATUUR
- op 29 maart het V.V.V. West-Dongeradeel haar kantoor aan de Voorstraat te Holwerd, feestelijk opende
- op 12 april het Tuinbedrijf op zaterdag open huis had en hiervoor een zeer grote belangstelling bestond
dat Dorpsbelang in april een gesprek had met het Bestuur van Concordia en de Oranjevereniging om samen een gezamenlijk Dorpsfeest te vieren
- op 4 mei een zeer grote belangstelling bestond voor de Kranslegging en de Herdenkingsdienst
- op 18 mei het Kerkkoor in een speciale dienst afscheid nam van haar dirigente Mevr.Visser uit Waaxens
- op 23 mei het Damesteam en het Meisjesteam van de volleybalvereniging 'De Roeken' allebei kampioen werden en daarom op

deze vrijdagavond er een gezellige boel van maakten
- op 20 juni Koningin Beatrix Friesland bezocht met Prins Claus, waarbij het Tuinbedrijf ter gelegenheid van dat bezoek een Bloemenshow verzorgde in de Prinsentuin
- op 26 juni er ondanks de donkere en regenachtige morgen, de bejaardentocht een feestelijk gebeuren werd
- op 1 juli Meester Kamphuis afscheid nam als Hoofd der Chr. School
- op 22 augustus Marianne v.d.Bos gekozen werd tot Oostergo Koningin waarna zij de kroon overnam van haar voorgangster
- op 20 augustus de eerste Braderie in Holwerd, mede door de sfeer en de gezelligheid een groot succes werd
- op 21 november de Muziekvereniging 'De Bazuin' haar 60-jarig bestaan vierde, waarbij het koor 'Looft den Heer' medewerking verleende
- op 28 november Dorpsbelang weer een Lampionoptocht organiseerde voor de jeugd, in samenwerking met de H.M.V.
- op 9 december 'Ando' haar 75-jarig jubileum viert met een goed verzorgd programma en een zaal vol mensen

- dat Dorpsbelang veel morele steun en daadwerkelijke hulp ontving van de vele verenigingen in Holwerd, waarmee zij tweemaal een geslaagde avond heeft belegd.

- dat wij een ieder bedanken voor de goodwill aan ons verleend en ons excuus aanbieden voor alles wat wij mogelijk vergeten zijn.

*****

MEDEDELING VAN DE UITVAARTVERENIGING "DE LAATSTE EER", Holwerd

Aan alle leden,

Zoals U weet is onze bode G.A.Douma van ons heengegaan.
Pogingen om een andere bode te vinden is tot op heden niet gelukt. Ondergetekende heeft ongeveer 35 personen gevraagd maar ik kreeg steeds nee te horen. Is er in dit dorp nu niemand die dit werk wil of kan doen.
Zo ja, meldt U dan bij de secretaris.
Zo nee, dan zijn er nog twee mogelijkheden.
1. De heer W.v.d.Mei volledig in dienst te nemen en daar vloeit uit voort dat dan de contributie moet worden verhoogd van *f* 25,- per jaar naar *f* 75,- per jaar, maar precies is het nog niet te zeggen,
   en van *f* 18,- naar *f* 55,- per jaar.

2. of alles laten doen door de Friese Uitvaart en dat is ook duur, dan kunnen we net zo goed onze ledenadministratie daar inleveren en dan wordt deze vereniging na meer dan 70 jaar bestaan zo maar verleden tijd. Maar dit mag en kan toch niet, in zo'n dorp als Holwerd.

Ik hoop dat U als leden dit ernstig wilt overwegen en ik hoop van harte dat na het lezen van dit geschrevene er een oplossing mag komen en de plaats van bode weer mag worden vervuld.
Want dit is geen loos bericht maar bittere ernst.
Tot en met de ledenvergadering volgend jaar 1981 in februari heeft v.d.Mei toegezegd het te zullen verrichten.
Er wordt dan ook een officieel agendapunt van gemaakt, als het probleem voor de ledenvergadering niet wordt opgelost.
En ik doe nu al een dringend beroep op U, om zoveel mogelijk naar de ledenvergadering te komen, die gehouden wordt op 10 februari 1981, 's avonds om 19.30 u. in Hotel van Duinen.
Noteer deze datum alvast en laat ons als bestuur niet in de steek. Ook een vrouwelijke bode is welkom.

Namens het Bestuur,
G.v.d.Weg, secr.

v.d. hoop b.v.
installatiebedrijf

Gas - Water
Sanitair
Verwarming
Dak- en zinkwerk

VOORSTRAAT 2 - HOLWERD Tel. 0 5197 - 1373

SJUDDEN

In deze tijd wordt veel gesproken en geschreven over energieschaarste.
Ik liet mij eens in een gesprek ontvallen: "Nou, in geval van nood gaan we weer turf stoken of sjudden".

In gesprekken met eigen kinderen en andere jongeren over dit onderwerp, komt men tot de ontdekking dat velen niet eens meer weten wat turf is.

Turf is er steeds in verschillende soorten geweest. Het werd gemaakt uit veen.
Het meest bekend is het hoogveen, een lichte veensoort, waarvan men de "aanmaakturf" (een zeer lichte en losse turfsoort) maakte.
Deze soort veen, die de bovenste laag omvatte van het hoogveen, werd afgegraven in stukken van ongeveer 35 x 10 x 10 cm.
Dit is een zeer lichte, sponzige veensoort, die wanneer die goed gedroogd is heel goed te gebruiken is als aanmaakvuur.
Vervolgens maakte men de lange- of 'bakkersturf'.
Deze turfsoort zat iets dieper en was dus ook iets zwaarder dan de in dit artikel genoemde 'aanmaakturf'.
Deze turf werd uitsluitend in de bakkersovens gestookt.
Wanneer de vlam er uit was, gloeiden de doorgebrande turf nog een klein poosje na en werd dan in grote 'doofketels' opgevangen die goed sluitend werden dichtgedaan, wat dan weer de z.g. 'dove kolen' opleverde. De bakkers verkochten deze dove kool aan de borstelfabrieken en ook aan de suikerbakkers, die er hun fondant op kookten. Het voordeel van het gebruik was:
er kwam geen rookontwikkeling meer van en het had niet een te grote calorie-waarde, wat dus gunstiger was voor het aanbranden in de pan. Ook kon hiermee gemakkelijk weer een nieuw vuur mee worden aangelegd met behulp van enkele druppels petroleum.
De z.g. 'baggelaar' was een turfsoort die veel in de huishoudkachel werd gestookt. Een kleine harde turfsoort, waar moeder de vrouw ook haar kolen van maakte voor het aanmaken en het laten gloeien in de theestoof en de vuurtest die in een houten voetenbankje werd geplaatst. Deze gebruiksvoorwerpen zijn nog steeds te bezichtigen in o.a. het oude 'Fiskershuske' te Moddergat, gemeente Westdongeradeel. Nu de sjudden.
Onwillekeurig gaan mijn gedachten terug naar de oorlogsjaren 1940-45. Turf en kolen waren schaars en ik moest dan enkele keren per week naar een vlasfabriek op ongeveer $2\frac{1}{2}$ km buiten het dorp om deze sjudden op te halen. De ouderen in Holwerd

weten zeker nog wel wat sjudden zijn. Hier in het kort iets over het toen zo populaire verwarmingsmiddel, 'Sjudden', die meestal gebruikt werden door armere mensen uit de vergane tijd. Sjudden waren afvalprodukten van de vlasteelt. Nadat het vlas (dat hier bijna niet meer wordt verbouwd) met de hand uit de grond was getrokken, werd het ontdaan van de knop, door middel van een kam (de repel) die midden op een bank was geplaatst. Aan weerszijden van die repel zat de z.g. repelaar, die de stengels door de repel trok, waardoor de knop werd afgerukt. Deze knop bevatte het zaad dat werd gebruikt bij de lijnzaadproduktie. Na het repelen liet men de bast van de stengels rotten door het vlas als schoof in de sloot te zetten. Door dit rottingsproces werd de bast bros en daardoor is het gemakkelijk te breken door middel van de braak. Een braak bestond uit 2 in elkaar grijpende tandrollen, waardoor de bast werd gebroken. De ruimte waar dit gebeurde was het 'Braakhuis'.
Alles gebeurde met handkracht en dit werk was niet geliefd bij de arbeiders. De bast nu werd in kleine stukjes verwijderd met de swingel en deze kleine stukjes nu waren de 'sjudden'. Het schone vlas werd per bundel afgeleverd aan de linnenindustrie. Een ander afvalprodukt bij het braken was de 'hjidde'.
Dit werd niet aan de industrie geleverd, maar werd opgehaald door de 'hjiddekeapman'. Ook werd de hjidde in onze jeugd gebruikt als grondstof voor kogels in de klapbus (de Bos).
Voor er mee kon worden geschoten, moest de hjidde kneedbaar gemaakt worden door er op te kauwen, wat veel onder schooltijd werd gedaan. Vooral onder de geschiedenisles kon je een aardig voorraadje aan kogels produceren. En degene die het aandurfde om een kogeltje te testen door op het schoolbord te schieten, was natuurlijk de held van de klas.
U ziet, dat een produkt uit de natuur (in dit geval vlas) voor vele doeleinden gebruikt kon worden: allereerst voor het winnen van zaad, voor het vervaardigen van lijnolie, het vlaslinnen en als brandstof. Zoals gezegd werden in de oorlogstijd veel sjudden gebruikt als brandstof, maar nog veel eerder, dus voor mijn tijd, was het stoken van sjudden een zekere maat van welstand waarin men verkeerde.
Voor mij was het punt "energie-crisis" een aanleiding om terug te denken aan mijn jongensjaren, waar ik op 8 à 9-jarige leeftijd met een handkar sjudden moest ophalen vanwege het niet-voorradig zijn van andere brandstoffen.
Mocht dit verhaal Uw interesse gewekt hebben voor de vlasverwerking, dan kunt u in dezen veel informatie verkrijgen in het vlasmuseum te Ee.

Fijne Kaassoorten

In Kaas is Banga Baas!

Comestibles - Delicatessen

Dirk en Jitske Bergema - Banga

Telefoon 1423 — HOLWERD

1e soort Goudse-, Edammer- en Leidse kaas

Huisspecialiteiten: Friese kaas
Rollade (van 't Spit)

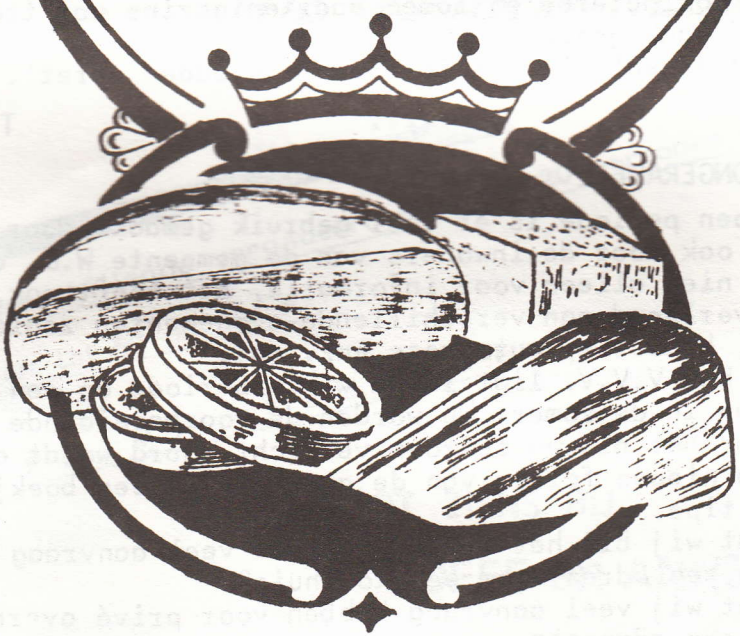

WASAUTOMATEN - CENTRIFUGES - TELEVISIE - STOFZUIGERS -
RADIO - DIEPVRIEZERS - KOELKASTEN

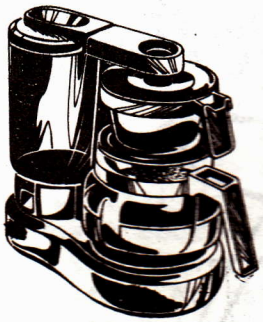

Uit onze kleine huishoudelijke
artikelen:
KOFFIEZETAPPARAAT
2 tot 12 kopjes van ƒ 89,50
NU VOOR **69.50**

Nu ook droogbloemen en
droogbloemstukjes.
Voor vaasjes en sierpotten
(b.v. Keuls blauw en Fries
aardewerk) kunt U ook bij
SONJA terecht.

v/h
VAN SINDEREN

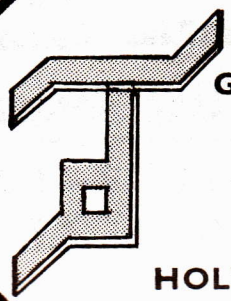

Install.bedrijf
Gas - Water - Electra
Antennes
Dakbedekking
Bliksemafleiders
Zinkwerk
HOLWERD TEL.05197-1326

Als voetnoot zou ik graag willen toevoegen: Wanneer een kind uit een arbeidersgezin van vroeger tijden bij de maatschappelijke ladder opklauterde en later daar enigszins wat trots op was, dan werd vaak gezegd:
"Wat in poeha én sa'n 'n ien is no yn'e sjudden úbret'.

Tj.A.T.

*****

V.V.V. WESTDONGERADEEL

In de afgelopen periode is er veel gebruik gemaakt door de toeristen, maar ook door de inwoners van de gemeente W.D. doch het V.V.V. is er niet alleen voor informatie, het heeft ook zijn medewerking verleend aan verschillende evenementen zoals: fietstochten, braderie, autocross enz. enz.
Het werk van het V.V.V. ligt in de winterperiode op een heel ander vlak dan in de zomer. Nu worden de voorbereidende werkzaamheden voor het nieuwe seizoen verricht. Hard wordt er gewerkt aan een nieuwe folder van de gemeente en een boekje voor toeristische tips.

- WIST U dat wij bij het V.V.V. kantoor veel aanvraag hebben om een adres voor een kosthuis?
- WIST U dat wij veel aanvraag hebben voor privé overnachtings adressen

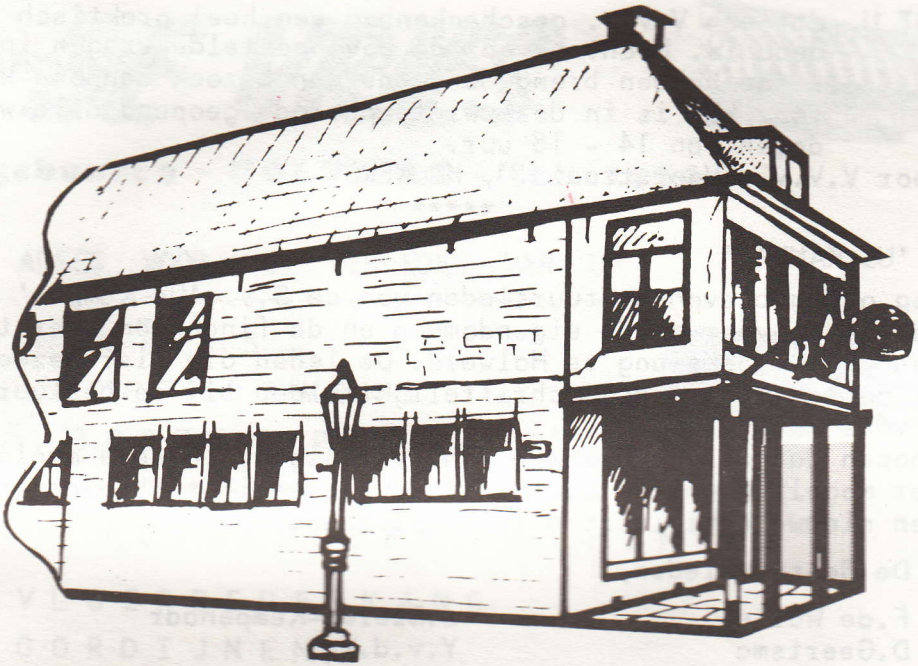

Herberg

»DE GOUDEN KLOK«

VOOR A L UW VERENIGINGSWERK

Verschillende vergaderruimten tot 20 personen

en tot 60 personen.

P R I M A K E U K E N !

TOT ZIENS BIJ

GOFFE en ANNEGRIET

- WIST U dat een V.V.V. geschenkenbon een heel praktisch cadeau is. Mocht u voor de bovengestelde vragen interesse hebben breng dan eens een bezoek aan ons kantoor,het is in deze winterperiode geopend alle werkdagen van 14 - 18 uur.

Kantoor V.V.V., Voorstraat 31, HOLWERD.

*****

S.V. 'US KAMPKE'

De nog overgebleven bestuursleden van de S.V. 'Us Kampke' stellen de leden voor om de eigendommen en de financiën over te dragen aan Dorpsbelang te Holwerd. De leden die hier bezwaar tegen hebben kunnen dit schriftelijk melden bij de bestuursleden, vóór 1 februari 1981.
Wij hopen dat ú zich hiermee kunt verenigen; op deze manier is het mogelijk om 'Us Kampke' nieuw leven in te blazen en misschien nieuwe aktiviteiten te ontplooien.

De Bestuursleden,

F.de Walle
D.Geertsma
J.Bierma-Kempenaar
Y.v.d.Wal

OOK IN UW HUIS

CENTRALE VERWARMING

Vraag prijsopgaaf bij

Fa. Geertsma Holwerd - Tel. 1665

W. Dykstrastrjitte 7-8

Aanleg van

* GAS- en WATERLEIDING
* SANITAIR
* ZINKWERK
* e n z.

Bij ons altijd

Open-Dag

V O O R:

TRIMFIETSEN - DRIEWIELERS
AUTOPEDS - SKELTERS
ROLSCHAATSEN - enz. enz.

UW ADRES :

"'t Winkeltsje"

SJOERD DIJKMAN HOLWERD

Pollewei 14
Tel. 05197-1312

WAAR GAAN WIJ HEEN?

Woensdag 21 jan.1981: 'Nut in 't algemeen'; optreden van Mevr.Teitsma-Siccama, Fries en Ned.voordracht kunstenares

Woensdag 28 jan.: Federatie van Koren en Gospelgroepen (uit Gem.Westd,) in 't Sintrum te Holwerd.

Vrijdag 31 jan.: Muziekvereniging 'Crescendo' - Grote uitvoering bij H.v.Duinen, 'Amelander Veerhuis'.

Maandag 16 febr.: Ledenvergadering van Dorpsbelang in het Amelander Veerhuis, aanvang 19.30 uur.

Vrijdag 27 febr.: 'Nut in 't algemeen'; Dhr.de Boer, Buitenpost. Dia's en lezing over de Galapagos eilanden.

Vrijdag 6 maart : Toneelavond F.N.V.

Donderdag 19 maart: Concert in de Hervormde kerk van de plaatselijke koren en korpsen. Culturele avond.

Zaterdag 28 maart : 'Nut in 't algemeen';
'Tusken bêd en brochje', gezelschap van 35 personen met koor.

*****

O P R O E P

tot aangifte voor BLOEMSCHIKKEN
in de maand april (± 4 avonden)
voor kinderen van ± 14 jaar

Naam - namen:

.....

.....

.....

O P R O E P

voor aangifte tot deelname aan de
K U L T U R E L E M A N I F E S T A T I E
(de datum hiervoor wordt nog nader bekend gemaakt)

Een avond voor:	toneel	drum
	voordracht	muziek
	cabaret	zang
	sketches	dans

Naam - namen:

.....

.....

.....

.....

Suggesties:

.....

.....

.....

Benodigde tijdsduur:

Dit formulier inleveren bij:

Mevr. P.Stielstra-Olivier
Hemmingaweg 6